

Bruxelles, 12. prosinca 2022.
(OR. en)

15754/22

Međuinstitucijski predmeti:
2021/0425(COD)
2021/0424(COD)

ENER 668
ENV 1266
CLIMA 652
IND 541
RECH 650
COMPET 1008
ECOFIN 1293
CODEC 1950

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. dok. Kom.:	15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 15096/1/21 REV 1 + ADD 2 REV 1
Predmet:	Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika (preinaka) – izvješće o napretku

Za delegacije se u Prilogu nalazi izvješće o napretku u vezi s navedenim prijedlozima, koje će biti predstavljeno na sastanku Vijeća za promet, telekomunikacije i energetiku (energetika) 19. prosinca 2022. s ciljem pozivanja Vijeća da ga primi na znanje.

Izvješće je sastavljeno pod nadležnošću predsjedništva i njime se ne dovode u pitanje određene točke koje su od interesa za pojedine delegacije, kao ni njihovi daljnji doprinosi. U njemu se predstavlja dosadašnji rad pripremnih tijela Vijeća i daje pregled trenutačnog stanja u vezi s razmatranjem navedenih prijedloga.

PRILOG

Informacije predsjedništva o napretku ostvarenom u razmatranju prijedloga direktive i uredbe o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika

I. UVOD

- 1) Komisija je 15. prosinca 2021. podnijela Prijedlog direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova i vodika te Prijedlog uredbe o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika u sklopu novog okvira EU-a za dekarbonizaciju tržišta plina, promicanje vodika i smanjenje emisija metana.
- 2) Cilj je paketa za dekarbonizaciju tržišta vodika i plina omogućiti dekarbonizaciju potrošnje prirodnog plina stvaranjem regulatornog okvira za namjensku infrastrukturu za vodik i tržišta vodika te integrirano planiranje mreže. Tim se aktima također utvrđuju pravila za potrošače i jača sigurnost opskrbe.
- 3) Europski gospodarski i socijalni odbor dao je mišljenje o Prijedlogu 19. svibnja 2022., a mišljenje Europskog odbora regija uslijedilo je 12. listopada 2022.
- 4) U Europskom parlamentu Odbor za industriju, istraživanje i energetiku (ITRE) nadležan je za oba predmeta. Izvjestiteljem za Uredbu imenovan je zastupnik u Europskom parlamentu Jerzy Buzek (EPP, Poljska), a izvjestiteljem za Direktivu zastupnik Jens Geier (S&D, Njemačka).

II. TRENUTAČNO STANJE

- 1) U srpnju 2022. češko predsjedništvo započelo je rasprave o prijedlozima u okviru Radne skupine za energetiku. Na temelju prvih ishoda tih rasprava predsjedništvo je 9. rujna 2022. podnijelo prvu reviziju Uredbe i Direktive. U okviru Radne skupine za energetiku uslijedile su daljnje tehničke rasprave o prvoj reviziji.

O prijedlozima se raspravljalo i na sastanku Vijeća za promet, telekomunikacije i energetiku (energetika) 25. listopada 2022. u Luxembourg, a glavni je naglasak stavljen na ključne i osjetljive elemente, osobito na:

- I. vremenski okvir za razvoj tržišta vodika i vertikalno razdvajanje operatora mreže za vodik;
 - II. prekogranične tarife u namjenskim mrežama za vodik i tarifne popuste za plinove iz obnovljivih izvora i niskouglične plinove u sustavu prirodnog plina; i
 - III. miješanje vodika u mreži prirodnog plina.
- 2) Ministri i ministrice predsjedništvu su pružili političke smjernice i odredili smjernice za daljnji rad. Predsjedništvo je zatim 23. studenoga 2022. predložilo drugu reviziju Uredbe i Direktive, o kojoj se raspravljalo na sastanku Radne skupine za energetiku i sastanku Corepera održanom 7. prosinca 2022. Općenito, države članice poduprle su način na koji je rasprava o politikama u području prometa, telekomunikacija i energetike uključena u drugu reviziju prijedlogâ i istaknule dodatne razloge za zabrinutost koje će se obuhvatiti tijekom daljnjeg rada na zakonodavstvu. Treća revizija, navedena u dokumentima 15919/22 i 15920/22, poslana je delegacijama 12. prosinca 2022. U trećoj reviziji predsjedništvo se osvrnulo na ishod posljednjih rasprava, kao i na niz tehničkih izmjena koje odražavaju primjedbe država članica u pisanom obliku i Komisijine ispravke (15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1, 15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1) objavljene 23. studenoga 2022. Sve delegacije uložile su analitičke i/ili parlamentarne rezerve na tekst i još analiziraju odredbe obaju predmeta.

III. GLAVNA PITANJA

- 1) Glavni politički elementi o kojima se raspravljalo u okviru daljnjeg postupanja nakon sastanka Vijeća za energetiku 25. listopada 2022. navedeni su u nastavku.

- a) Vertikalno razdvajanje operatora mreže za vodik

Početni prijedlozi Komisije za vertikalno razdvajanje operatora mreže za vodik iz članka 62. Direktive obuhvaćali su istek modela razdvajanja neovisnog operatora transportnih sustava do kraja 2030. te dostupnost modela neovisnog operatora sustava i modela neovisnog operatora transportnih sustava samo za mreže za vodik koje su pripadale vertikalno integriranim poduzećima u trenutku stupanja na snagu paketa o plinu. Verzija REV 3 više ne sadržava datum isteka za model razdvajanja neovisnog operatora transportnih sustava i izričitu mogućnost da Komisija preispita izvedivost modela razdvajanja neovisnog operatora transportnih sustava do 2031. te je uklonjeno vremensko ograničenje za model razdvajanja neovisnog operatora sustava. Model vlasničkog razdvajanja zadržan je kao zadani model razdvajanja. Operatori mreže za vodik mogu iskoristiti i odstupanja za postojeće mreže za vodik i zemljopisno ograničene mreže (članci 47. i 48. Direktive), čija je primjena pojednostavnjena i olakšana u verziji REV 3.

- b) Model tržišta vodika i kraj prijelazne faze

Prijedlozi Komisije uključivali su fazu širenja tržišta vodika do 2030., nakon čega bi se primjenjivala detaljnija pravila. Kako bi se uzele u obzir nesigurnosti u pogledu razvoja tržišta vodika u nastajanju, taj je datum općenito odgođen do [2035.]. To znači da će, među ostalim odredbama, provedba reguliranog pristupa trećih strana mrežama za vodik (članak 31. Direktive), kao i novi model tržišta vodika bez tarifa za pristup na interkonekcijskim točkama među državama članicama (članak 6. Uredbe) stupiti na snagu tek na kraju prijelazne faze, od 1. siječnja 2036.

c) Popusti na tarife za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove u sustavu prirodnog plina

U članku 16. Uredbe uvedena je razlika između tarifnih popusta za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove u sustavu prirodnog plina s tarifama u kojima se za plinove iz obnovljivih izvora odobrava tarifni popust od [100 %], a za niskougljične plinove popust od [75 %]. Izričito je uvedena mogućnost da nacionalna regulatorna tijela odluče smanjiti ili ne primijeniti popuste za utiskivanje iz proizvodnih postrojenja i skladišta, što odražava zabrinutost onih država članica koje imaju ili očekuju da će imati visok udio plinova iz obnovljivih izvora / niskougljičnih plinova u kombinaciji izvora energije ili bi mogle imati razlog za zabrinutost u pogledu mogućeg učinka na prekogranične tokove. Iz Prijedloga su uklonjeni tarifni popusti na ulaznim i izlaznim točkama u treće zemlje i iz njih.

d) Miješanje vodika i kvaliteta plina

Najveća razina vodika pomiješanog u mrežu prirodnog plina koju su operatori prijenosnih sustava za plin dužni prihvatiti na interkonekcijskim točkama, prema potrebi u skladu s postupkom rješavanja sporova iz članka 19. Uredbe, promijenjena je s razine od 5 % na onu od [2] %. Smanjenje odražava skepsu nekoliko država članica u pogledu miješanja, uz istodobno osiguravanje neometanih prekograničnih tokova plina. Uredbom se zadržava usklađen pristup upravljanju kvalitetom plina i rješavanju sporova, što su mnoge države članice pozdravile.

e) Niskougljični plinovi

Novi članak 8.a Direktive uveden je na inicijativu znatnog broja država članica da se unese takva odredba na sastanku Vijeća za energetiku u listopadu kako bi se pojasnila mogućnost da države članice upotrebljavaju niskougljični vodik i niskougljična goriva radi ispunjavanja ciljeva dekarbonizacije. Međutim, jednak je broj država članica koje se žele usredotočiti na plinove iz obnovljivih izvora.

2) Glavne promjene u trećoj reviziji navedene su u nastavku.

- Uvedena je nova uvodna izjava 74.a Uredbe kako bi se predvidjelo da države članice, radi jamčenja sigurnosti opskrbe, mogu odlučiti poduzeti razmjerne mjere za privremeno ograničavanje bilo kojeg pojedinačnog korisnika mreže u predavanju ponude za kapacitet unaprijed na ulaznim točkama iz trećih zemalja i terminalima za ukapljeni prirodni plin.
- U članku 20.b Uredbe o zajedničkim specifikacijama za biometan dodatno se pojašnjava područje primjene tog članka.
- Članak 54. Uredbe izmijenjen je kako bi se izbjeglo da prvi sudionici na tržištu imaju monopol na razvoj pravila / mrežnih kodeksa tržišta vodika u organizaciji ENNOH, a u uvodnoj izjavi 56. predložene su odgovarajuće izmjene radi usklađivanja s tim člankom.
- U članku 67. stavcima 4., 9. i 11. Uredbe uključen je opsežniji dodatak koji obuhvaća ispravke 15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1.
- U uvodnoj izjavi 70. Direktive sada se pojašnjava da horizontalne odredbe o razdvajanju sadržane u članku 63. Direktive ne podrazumijevaju funkcionalno razdvajanje i stoga se sinergija među operatorima mreže, primjerice dijeljenjem usluga i upravljačkih struktura, može u potpunosti zadržati.
- U članku 8.a Direktive o ulozi niskouglijasnog vodika u ciljevima dekarbonizacije te su odredbe uvrštene u uglate zgrade kako bi se omogućila daljnja rasprava s ciljem postizanja kompromisa.
- Članak 46. stavak 2. Direktive izmijenjen je kako bi se državama članicama omogućilo da odgovornost za izgradnju prekograničnih interkonekcija dodijele samo određenim operatorima mreže za vodik.
- U članku 62. Direktive za operatore mreže za vodik uklonjeno je vremensko ograničenje dostupnosti modela razdvajanja neovisnog operatora sustava.
- Članak 80. Direktive izmijenjen je kako bi se prilagodile okolnosti u kojima države članice koje nisu izravno povezane na interkonekcijski sustav bilo koje druge države članice mogu odstupiti od određenih odredaba Direktive.

3) Iako je postignut znatan napredak, ipak je potrebno uložiti određene napore. Na temelju rasprava održanih tijekom češkog predsjedanja, to među ostalim uključuje sljedeće točke:

- usklađivanje odredaba o sigurnosti opskrbe iz članka 67. preinake Uredbe s novim odredbama dogovorenima u usporednom radu, uključujući Uredbu o skladištenju (Uredba (EU) 2022/1032) i predloženu Uredbu o solidarnosti (COM(2022) 549 final) te Uredbu o hitnoj intervenciji (COM/2022/473 final). Trebat će se razmotriti u kojoj mjeri i kako bi se nova dogovorena prava i obveze trebali dugoročno uključiti u Uredbu o sigurnosti opskrbe plinom;
- osiguravanje da se pravilima o pristupu mrežama prirodnog plina i priključenju na njih omogući postupno ukidanje upotrebe plina uz odgovarajuću zaštitu prava potrošača;
- pojašnjenje članka 14. Direktive o energetske zajednicama građana te njihovoj ulozi i povezanosti s energetske zajednicama građana uspostavljenima Direktivom 2019/944 i zajednicama obnovljive energije uspostavljenima Direktivom 2018/2001.;
- daljnju razradu mogućnosti poduzimanja razmjernih mjera kako bi se privremeno ograničilo predavanje ponude za kapacitet unaprijed na ulaznim točkama iz trećih zemalja i terminalima za ukapljeni prirodni plin;
- sveobuhvatnu raspravu kako bi se nastavilo s traženjem rješenja o ulozi niskougljičnog vodika u ciljevima dekarbonizacije na temelju članka 8.a Direktive.

IV. ZAKLJUČAK

1. Vijeće se poziva da primi na znanje izvješće o napretku koje je dostavilo predsjedništvo.
